نشریات کریمی

پولاکلر

۱۶ نچی جزء

روسچه‌دن ترجمه ایدلدی

محرری
ف . ف . پوتسیقوویچ

مترجمی
محمد فاتح الکریمی

Оренбургъ.
Паровая типо-лит. т-ва печ. дѣла „Каримовъ, Хусаиновъ и Ко."
1907 г.

نشریات کریمی

١٦ نچی جزء

پولاکلر

روسچه ترجمه‌دن ایدلدی

محرری
ف. ف. پوتسیقوویچ.

مترجمی
محمدفاتح الکریمی.

اورنبورغ
کریموف، حسینوف وشرکاسی مطبعه‌سی.
١٩٠٧

« نشریات کریمی نڭ کله چك ۱۷ نچی جزئی « عجملر » در .

نشریات کریمی منتظما باصیلوب طوره چقدر .

مترجم طرفندن:

بو رساله‌ده پولاکلرنك حالندن و آنلرنك یاشامقده اولدقلری «پولشه» مملکتندن بحث ایدیله‌جکدر. روسیه‌نك غرب طرفنده اوّللری «پولشه» اسملی بر پادشاهلق وار ایدی. بونك خلقی اولان پولاکلر اوز آره‌یك طنچسز طوره باشلاغاچ ۱۷۷۲ نچی یلده روسیه، پروسیه، آوستریا حکومتلری بو پادشاهلقنی اوچسی آره‌سنده تقسیم ایتدیلر. بو کونکی کونده روسیه قول آستنده یدی میلیون، پروسیه هم آفستریا حکومتلری قول آستنده اوچر میلیون، مجموعی اون اوچ میلیون پولاك واردر. پولاکلر اوزلرینی ۱۹ میلیون لرغه چغاره‌لر. بونلرنك تیللری اوزلرینه بر تورلی، دینلری خرستیا نلقنك قاتولیك مذهبیدر. پولاکلر بو کونکی کونده علم و معرفتده، هنر و صنعتده روسیه قول آستنده‌غی خلقلرنك الك آلغه کیتکانلرندندر. پادشاهلقلری بتکاچ بونلر بر نیچه مرتبه‌لر باش کوتاروب، صوغشلر چغاروب اوزلرینك اسکی پادشاهلقلرینی قایتاررغه طرتشوب قاراسه‌لرده بولدره آلمادیلر. لکن بو صوك زمانلرده آقرون آقرون غنه روسیه‌دن آیریلمق و هیچ بولماسه اوز آلدینه آیروم اداره اولنمق فکرینه خدمت ایتماکچی بولوب طریشه‌لر و بونك ایچون الك برنچی درجه‌ده اهمیت بیروب پولشه ایچون پولاك تیلنی رسمی لسان ایتمك ایستیورلر. هم‌ده بر درجه موفق اولمقده‌درلر.

فاتح.

پولاكلر

اسكيدن قالمه يازولرنك برنده : « اولگی زمانلرده « له » « روس » « چه » اسملرنده اوچ قرداش بار ایدی ، بونلرنك هر بری بر یاقغه كيدوب اوز آلدينه آيروم ياشامغه باشلاديلر ، وپك كوب اولان « اسلاويان » خلقلری اوشبولردن ميدانغه كيلوب « له » دن لهليلر ياكه پولاكلر ، « روس » دن روسلر ، « چه » دن چهليلر حاصل اولديلر » دينلمشدر.

بو روايت طوغريميدر ، يوقميدر ، بو هيچ كمگه معلوم توگل ، لكن شول قدربسی پك معلومدركه بو اوچ تورلی خلقلر پك اسكی زمانلردن بيرلی ياوروپاده ياشامقده اولان بر اسلاويان قبيله سينك اوچ طارماغيدر. روسلر ياوروپانك شرق طرفنده وپولاكلر ايله چهلر غرب طرفنده ياشيلر ايدی.

پولاكلر اسلاويان قبيله سينك ، اسكی زمانلرده « پوله ن » اسميله معروف اولان ، بر طارماغينه منسوبدرلر. بونلر پك اسكی زمانلردن بيرلی « ويصلا » ايله « آلب » نهرلری آره سنده طوره لر ايدی. بو كونكی كونده اوطورغان يرلرينه يعنی پريويسلانسكی قرای غه نه وقت يراشديكلری معلوم دكلدر. لكن پك كوبدن بيرلی شونده طوره لر وغرب طرفينه « وارته » « اوده ر » « آلب » نهرلرينك ياغالرينه طوغری اوزلرينك چيكلرينی كينگايته بارالر ايدی. فقط بارا طورغاچ بونلرنك كوب يرلری قوللرندن كيدوب نمسه لرگه كردی.

روسلرنك قارت بابالری شيكللی ، پولاكلرنك قارت بابالری

اوّلـکی زمانلرده بر چوق قبیله لرگه بولنمش اولوب هر قبیله بر برسینه قرداش اولان برنیچه شریوز جماعتدن عبارت اولمقده وشو نداین قبیله‌لر اوز آلدینه آیروم یاشاب استارشینه لر یاکه کنازلر طرفندن اداره ایدلمکده ایدی. بر چوق قبیله لردن عبارت اولان بو واق کنازلقلر ۱۰ نچی عصرلرده «په سته» اسمنده بر آدمنك اداره سی تحتنده برلشوب برپادشاهلق قوردیلر. بو «په سته» اوزقول آستنده‌غی یرلرده خرستانلق دینینی قبول ایتدی. اولـگی «په سته»لر آره سنده اڭ مشهوری «جسور بولیسلاف» اسمنده اولوب بر ذات بو آدم «له» یاکه «پولاك» پادشاهلغی‌نی وکوچلی بر حالـگه کیتردی، مملکتنك چیکلرینی کینگایتدی وحکومتنك اچنی طنچلندروب اوزینه قرال عنوانی وبردی. بو آدمنك حکومتندن صوڭ «پولشه» بعض وقت برنیچه قسمگه آیریلوب، پولاکلر اوز آره لرنده صوغشه‌لر، وبعض وقتلر «په سته» نسلندن عقللی وجسور آدملرنڭ نفوذ و غیرتلری سایه سنده ینه دن قوشولوب برلشه لر ایدی.

بو وقتلرده اڭ زیاده شهرت کسب ایدن پولاك پادشاهلری: «بوایسلاف قریۋواوستی» «لهمخ» «چورنی» «ولادیسلاف» «لوقه‌تك» «بیوك قاز‌یمیر» اسمنده اولان آدملر در. بونلر زمانه سنده پولشه قوتلی برپادشاهلق واسلاویان قبیله سینك آلغه چقغان بر صوغشچیسی اولوب نمسه‌لر ایله ایتکان صوغشنده آنلرنی یگدی وکورشیلری اولان پروسیه‌نی اوزحمایه سینه کررگه مجبور ایتدی.

۱٤ نچی عصردن اعتبارا پولشه اوزینك مملکتنی [حدودینی] شرق طرفینه طوغرو کینگایتورگه باشلاب اڭ اوّل «لیتۋا» اسمنده‌گی برکنازلق ایله برلشدی. بو کنازلق پولشه ایله برلشمزدن اوّل روسیه نڭ غرب طرفنده‌گی برچوق یرلرینی اوزینه قاراتمش ایدی. پولشه نڭ بر قرالیچه سی لیتوانڭ «یاغایلو» اسمنده کی کنازینه

کیاوگه باردی. یاغایلوده اوزمملکتی‌نڭ خلقنی خرستیانلق نڭ قاتولیك مذهبنه کرترگه اوستینه آلدی. شول طریقچه پولشه لیتوا ایله برلشه‌رك برپادشاهلق قورغاندن صوڭ غرب طرفندن یعنی نمسه‌لردن‌چیگلوب شرق طرفینه یعنی روسیه‌گه طابا کینگایرگه باشلادی. غرب طرفنده‌غی یرینك بر آزینی نمسه لرگه بیردی همده چه‌لر وغرب طرفنده‌غی بعض بر اسلاڤیان خلقلری قوتلی نمسه‌لر اختیارینه طاشلانوب اوزحاللرینه ترك ایدلدی. پولشه‌شرق طرفینه طوغرو کینگایه‌رك اولا لیتوا ایله برلــکده روسیه‌نڭ برنیچه اوبلاستلرینی آلدی. آنڭ برلان گنه قناعتلنمدی دخیده آقرون آقرون اوزینڭ چیگنی شرق طرفینه طوغرو صوزوب «دنه پر» و «غربی دڤینا» یلغه‌لرینه قدر یتشدیردی. بناءً علیه پولشه‌ده روس خلقی شول درجه کوب بولدیکه بونلرنڭ مقداری پولاکلر ایله لیتوانلر نڭ مجموعسینه برابر کلمکده ایدی. شونڭ ایچون بوندن اوچیوز یللر قدر اول بر زمانده پولاك قرالی مسکاو پادشاهسی اولماینچه آز غنه قالدی.

هر نه قدر پولشه پادشاهلغی‌نڭ طشقی اشلری یخشی یوروملکده ومملــکتی ضورایمقده ایدیسه‌ده اچنده اوز آره‌لرنده پك طنچسز بولوب‌اوڭغایسزلنمقده ایدیلر. بو طنچسزلقنڭ اڭ باش سببی ده: دوڤه‌رن‌لر ایله کربستیان خلقلری آره‌سنده اولان عداوت (دشمنلق) ایدی. پولاك اشلاغنده‌لری [دوڤه‌رانلری] عموم مملــکت فائده‌سنی هیچ خاطرگه‌ده آلماینچه اوزلری تلاسه‌لر نیشلاب خلقنی افراط درجه‌ده ایزمکده واوزلرندن هر برسی مستقل دیب أینورلك منگلاب قراللر قویمقده ایدیلر.

پولشه بعضا ترکیه ایله، بعضا اسوه‌چ ایله وبعضا روسیه ایله هیچ طوقتاوسز صوغشوب طورمقده ایدی. حکومتنڭ صوغش هم هر

تورلی اوكغایسزلقلر ایله مشغولیتندن استفاده ایده رك اشلاختەلر [دوؤەرانلر] اوزلرینك حقوقلرینی آرتدروب قوللرینه بر چوق اختیارلر آلمقنی وشول طریقچه كوندن كونكه اوزلری قوتلنوب حكومتنی ضعیفلتمكنی ایدیلر . باره طورغاچ شول درجه‌گه یتدیكه : اشلاختەلر نك تماملیه رضالغندن باشقه قرال هیچ بر نرسه اشلی آلمی طورغان بولدی . « یاگیللون » اسملی قراللر روغندن كیلكان نسل اوزلگاندن صوك اشلاختەلر قرال صایلاب قویمق حقنی اوزلرینه قاراتوب آلدیلر . بو نلر قرال صایلاب قویا باشلاغان وقتده هر زمان چقمقده اولان دعوا ونزاعلردن مملكت افراط درجه ده ضررلنوب، بارا طورغاچ بتونلای حالدن توشدی . حتی اشلاختەلرنك بو باشسزلقلرینه قارشو پولشەنك اك یخشی قراللریده مثلا « استەفان باتوری » « ایوان سوبەسسكی » لرده هیچ بر چاره طابا آلمادیلر .

مملكت اچندەكی بو طنچسزلقلر حكومتنی بتونلای ضعیفلتوب پادشاهلقنی تماملیه نیگزندن سلكتدی وبونك نیتجەسی اولەرق «پولشه» ده یمرلدی یعنی اوزینك استقلالنی غایب ایتدی .

اوزینك مملكتی پولشه ایله ایكی قسم گه آیرلمش اولدیغی جهتله، پولشه پادشاهلغنی بولونی اك زیاده پروسیه حكومتی تلامكده اولوب آكارغه اوز یرینك بر ره‌تدن بولووی مطلوب ایدی . پولشه اشلرینه پروسیه آرتندن آوستریا قاتناشدی . بناءً علیه پولشه نك بولنووی آزمی كوبمی اوزینه فائدەلی صورتده اولسون ایچون روسیەده پروسیه و آفستریا ایله بر اتفاقغه كیلورگه مجبور اولدی . وشول صورتله ۱۸ نچی عصرنك آخرنده روسیەده بیوك یقاترینه نك حكومتی وقتنده پولشه مملكتی اوزینك اوچ كورشیسی اولان پروسیه، آفستریا وروسیه آره سنده تقسیم ایدلدی . بو تقسیم وقتنده روسیه اوزینه یالكز لیتوانی واوّلدن اوزینك غرب طرفندەغی اوبلاستلری

اولان یرلرنی گنه آلدی ، اما خالص پولاك یرلری پروسیه ایله آفستریا گه قالدی .

آره سی اون یللر اوتکاچ فرانسوز پادشاهی ناپالیون پروسیه ایله آفستریا گه کیتکان پولاك یرلرینك بر آزینی آله رق «وارشاو گیرسوغلغی» اسمنده کچکنه برحکومت یاصادی .

۱۸۱۵نچی سنه ده ناپالیونك توشوودن صوڭ یاوروپا پادشاه لری عمومی اتفاق ایله : وارشاو گیرسوغلغندن عبارت اولان پولاك یرینی روسیه پادشاهلرینك منگولك ملکی ایدوب هیچ کیرو قایتارلماو شرطی ایله روسیه گه برلشدروگه قرار ویردیلر. یینه دن نمسه قول آستینه قالودن قورقوب بولای روسیه گه قوشلونی هر کمدن آرتوق پولاکلرنك اوزلری تلادیلر . اول وقتده روسیه ده پادشاه اولان «آلکساندر بلاغو صلاوڤیننی» پولاك یرینی آلغاننك صوڭنده پولاکلرنك اوزلرینه آیروم برپادشاهلق دیب أیتورلك درجه ده پراوالر ویردی : پولشه نك اداره سی اوز آلدینه آیروم اولوب اوزلرینه مخصوص آقچه لری هم عسکرلری وارایدی . لکن پولاکلر بونك ایله قناعتلنمدیلر ، باکه بروقتلر اوزقول آستلرنده بولغان یرلرینی یاگادن اوزلرینه قایتاروب پولشه پادشاهلغنی ترگزمك فکرینه توشدیلر و شول مقصدلرینه یتشور اوچون برایکی مرتبه باش کوتاروب روسیه گه قارشو عصیان ایتوب قارادیلر . لکن اوشبو حرکتلری پولشه نك وقتیله اوزینه بیرلکان آیروم اداره دن محروم اوله رق تماميله روسیه نك باشقه یرلری توسلی اداره ایدلمه سینه سبب اولدی .

«پریڤیسلانسکی قرای» اسمیله یورتولمکده اولان بوکونده گی پولشه غرب طرفندن پروسیه ، جنوب طرفندن آوستریاونگریا ، شمال وشرق طرفلرندن روسیه نك غرب طرفنده غی گوبرنالری ایله

چیکلانمش اولوب اوستی نڭ ضورلغی [مساحهء سطحیه سی] ایکی مڭ اوچیوز میل مربعیدر . عمومیتله قاراغانده پولشه نڭ کوب یرلری تیگزلك ایسه ده بعض یرلرنده ۵۰ - ۷۰ ساژین یوکسکلکنده گی طاغ سلسله لری اوزایمقده در. یرینڭ اوستی تورلی طرفنده تورلیچه اولوب شمال طرفنده واق طاغلقلر، کوللر، سازلقلر واورمانلر کوبدر. اورته طرفی بتونلای تیگزلك دیب أیتورلك بولاسه ده کینه اورمانلرغه وکول هم یلغه کبی هر تورلی صولرغه بیك بایدر. جنوب طرفی یوکسك ویوغاری اولوب «ساندومیر»، «لوبلین»، «کلهتس» کبی طاغلر ایله اورتولمشدر.

پولشه نڭ اڭ منبت واڭ گوزل طرفی اوشبو جنوب جهتی اولوب بونده: استینه، باشنه [قله]، باغانا، سرای وبعضا غایت عجیب نرسه لرگه اوخشی طورغان قایالر یعنی طاغلرده اوستکه چغوب اوزایوب طوره طورغان یالانغاچ طاشلر پك کوبدر. ساندومیر طاغلرینڭ اڭ یوکسکی اولان اورته طوغرولری توبان طرفدن اورمانلر ایله اورتولمش اولوب اوست جهتلری [یوغاری یاقلری] تمامیله اولن آغاچ کبی نباتاتدن محروم اولدیغی ایچون « پلهش طاغ » دیه آتالمقده در. خصوصا بر نیچه ضور و کولگه لی طاشلردن عبارت اولان بر توبه سی کوزگه غایت غریب وعجیب کورندیکندن تا اسکی زمانلردن بیرلی جنلر وپریلر اورنی دیه مشهوردر.

پولشه مملکتی یاورپانڭ اورته یرنده دیب أیتورلك بر اورنده اولدیغندن اقلیم وهواسی یومشاق، تیگز، هم صحتکه موافقدر. گرچه بونده قش کونلری بعضا صووق اولسه ده اوزونغه طارتلمیدر. یاز وکوز کونلری کوبسنچه یللی وجای کونلری حتی اسسی بولادر. یاڭغورلر یتارلك درجه ده یاوا، چیکدن طش صووق، چیکدن طش اسسی لك کبی هوانڭ کیساکدن وبردنبر آلماشنوب کیتولری بولمیدر.

پولشه مملكتی عمومیتله صوغه پك بای اولوب آغا طورغان یلغه‌لردن باشقه بونده دخی هر تورلی غوراقده برمك قدر كوللر واردر. پولشه‌ده آغوب مملكتنی صولی طورغان یلغه‌لرنك اك ضورسی «ڤیسلا» اسمنده‌كی بر نهردر. بو ڤیسلا نهری «قارپات» طاغلرندن چغوب اولا بر مقدار پولشه چیكی بوینچه آغا، آندن صوڭ پولشه‌گه كروب مملكتنی تمام اورته‌سندن دیب ایتورلك ایكی‌گه آیروب چغاره‌ق پولشه نلك كورشیسی اولان پروسیه‌گه كره و آندن صوڭ بالطیق دڭزینه قوشوله در.

ڤیسلا نهرینك اوزونلغی برمك چاقرومدن آرتوغراق اولوب بتون پولشه مملكتنی صوغارا همده اوسننده ضور كیمه‌لر یوررگه یارارلق اولدیغندن سودا وتجارت ایچون پك فائده‌لی یول خدمتنی ایته و یلغه‌لر هم قانالر واسطه‌سیله اوزی آغا طورغان طرفلرنی «قاره دڭز» هم «نمسه دڭزی» ایله برلشدره در. ویسلا نهری یلنده اوچ مرتبه طاشوب تیره یاغنده‌غی آوللرنی وبعض شهرلرنی صو باصا وشونك ایچون آزمی كوبمی برمدتكه بونلر آره‌سنده یول وقاتناشو كیسلوب طوره در. ویسلادن صوڭ پولشه‌ده اولان یلغه‌لرنك ضورلری «ڤارتا» هم «ناریڤ» نهرلریدر.

ایكی اوچ یوز یللر اول پولشه اك باشلیچه: چرشی، نارات، ایمن، قاین، بوكه كبی آغاچلردن عبارت اولان اورمانغه فوق العاده بای ایدی. فقط خلق كوبایگان صاین اورمانلر تدریجا آزایا باردی. شولای بولسه‌ده پولشه‌ده اورمان حاضرنده‌دم پك كوب اولوب مجموعسی بش میلیون دیساتینه دن آرتوغراقدر.

وحشی حیوانلر [جانلیكلر] اوّل زمانلرده پولشه‌ده غایت كوب هم پك تورلی تورلی اولوب: قر اوكوزلری، قر آتلری، قوندز، قابان، آیو، بوری، تولكی، طاغ كجه‌سی، قویان، كییك وسائر

حیوانلر وار: همده آوچیلق ایتو خلق ایچون ضور کسب صانالهقده ایدی. لکن خلق آرتوب اورمانلر کیموگاچ بو جانلکاردن بعضیلری بتونلای بتمش وبعضیلری پك آز قالمشدر. مثلا: قر اوکوزلری هم قر آتلرینك بو کونلی کونده پولشهده اسملریده یوق: قوندز، آیو، کییك پك آز قالمشدر. بوری، تولکی، قویان همده بومران، کرپی، تیین کبی بعض بر حیوانلر باشقه لره نسبةحاضرنده کوبدر.

قر قوشلرندن پولشهده: بورکت، قارچغا، بایغوش کبی یرتقچ قوشلر، ضررلی چپن چیرکیلرنی بتره طورغان واق قوشلر، همده آزمی کوبمی ضورلقده اولان بودنه، کورتالك، قر اوردهگی، قر قازی، آق قوش وطورنا کبی قوشلر کوب یتشمکده در.

اول زمانلرده اولدیغی کبی حاضرنده‌ده پولشه ك باشلیچه آول خلقلرینك اشی ایله یاشی طورغان بر مملکت اولوب بونلر آرهسنده اك آلغه کیتکانی صبانچیلق وایگونچیلك اشلریدر. بونك آلغه کیتووینه طوفراقنك یخشیلغی وبرکتلی بولووی یاردم ایته در. چونکه پولشه‌ده طوفراقنك بایطاق بر مقدار بری بالچق، قاره طوفراق، مرگیل وقومدن واك کوب یریده ایزویستلی وقوملی بالچقدن عبارت اولوب بونلر ایگون اوکدرمق ایچون پك فائده لیدر. بو طوفراقده بغدای پك یخشی اوسه وشونك ایچونده «پریؤیسلانسکی قرای» اوزینك بغدایی ایله مشهوردر. کرچه پولشه‌ده خالص قومدن عبارت اولان برکتسز طوفراقلرده وار ایسه‌ده بونلر کوب دگلدر.

معلومدرکه صبانچیلق وایگونچیلك آلغه کیتووی ایچون طوفراقنك یخشی وبرکتلی بولوودن باشقه دخی خلق نلك یرنی اشلی بلووی وطریشووبده حاجتدر. حالبوکه پولا کلر عمومیت اعتباریله یخشی اشچیلردر. آنلر آول وقر اشلرینی پك بلوب وپك ضور اجتهاد برلن اشلیلر. بو خصوصده آنلر انگلیزلر ونمسه‌لر کبی خلقلردن کوب

نرسه‌لر اوکرنه‌شلر هم بر چوقلری اوزاری طربشوب وتجربه‌لر ایله اجتهاد ایدوب طابه رق فائده‌لی یوللر آچه‌شلر ویخشی ترتیبلر قویه‌شلردر.

پولا کلرده کوبدن زراعت جمعیتلری وباشقه مملکت خلقلرینك زراعتنی الك مکمل والك یخشی ترتیبلر برلان اینو خصوصنده کوب سعی وغیرتلر وتجربه‌لر ایله طابقان علم و قاعده‌لرینی اوگرنه‌ك ایچون مکتبلری، جمعیت علمیه‌لری وار . اوشبو سببلر ایچون پولشه ده زراعت [ایگونچیلك] ترقی ده اولوب گرچه مملکت نك خلقی بربنك ضورلغینه قاراغانده پك قوبی حساب ایدلسه‌ده آشلقلری اوزلرندن آرتادر . اورلوق آشلقلردن پولا کلرده الك کوب ساچیله طورغانلری آرش ایله بغدای در. بعض اورنلرنده آرش کوبره‌ك ساچیله‌کده وبعض اورنلرنده بغدای کوبره‌ك ساچیله‌کده ایسه ده عمومیت ایله باقلدقده پولشه‌ده الك کوب ساچیلگانی آرشدر . لکن بو صوڭ وقتلرده بغدای ساچیلووی یلدن یلغه آرتا وارمقده اولدیغندن تیز زمانده، پولشه‌ده ساچیله طورغان آرش ایله بغداینك مقداری برابر کله‌چکدر. بونده غی بغداینك الك یخشی جنسی « ساندومیر » اسمیله مشهوردر . بغدای ایله آرشدن صوڭ پولشه‌ده الك کوب ساچیله طورغان نرسه‌لر: آربه، صلی، طاری، یاصق، قاره بغدای، بورچاق، برانگی، جیتن، کیندر، تماکی در . باغچه‌لرده کوسنجه : باقله، ماك، کیشر، کبسته، شالقان، چوگندر، قیار، صالات، ردیسقه، صوغان، صارمصاق، قاباق وکوب مقدارده قاربوز وقاون یتشدریله‌در. چوگندر پولشه‌ده پك اوکادر. شونك ایچون خلق بونی کوندن کونگه کوب ساچه باره‌لر، حتی بعض یرلرده باشقه نرسه‌لر اورنینه ده چوگندر ساچیلمگه باشلادی. پولشه‌ده چوگندرنك بولای اهمیتلی صورتده ساچیلمگه باشلانووی پك کوبدن اولمایوب چوگندردن

شکر یاصاو یولی طابلغاندن صوڭ غنه‌در . پولشه‌ده چوگندردن صوڭ انسانلرغه اوزینڭ مونچالاسی یا که مای ایله فائده ویروب هنر که کینه لطورغان دخیده بر نیچه تورلی اهمیتلی نباتلر بایطاق مقدارده یتشدرلمکده درکه : بونلرده جیتن، کیندر وکون باغیش کبی شیلردر . بونلرنڭ مایلرینی یرلی خلقلر روزه کونلرنده اوزلرینه آشاوغه استعمال ایته لر. تماکی پولشه‌ده گرچه کوب مقدارده یتشدیرلمکده ایسه ده پولاکلر آره‌سنده تماکی طارتو وبورنغه چیگوعا نی افراط درجه‌ده طارالمش اولدیغندن اوزلری ساچکان تماکی اوزلرینه یتشمی‌بلکه باشقه مملکتلردنده صاتوب آلورغه حاجت توشه در .

پولشه‌نڭ اقلیم وهواسی یومشاق اولدیغندن بونده آلما، آرمود، اوریك کبی میوه آغاچلری وچیه، مالینه، قریژوڤنیك، قارلغان کبی یمش چیقلری پك یخشی یتشه در. وینوغراد پولشه‌ده یالگز بعض بر یرلرده‌گنه اوسه، آنده‌ده آرتندن افراط درجه‌ده دقت ایله یوررگه وقش کونلری اوستنی یخشیلاب یابارغه حاجت بولادر. پولشه‌ده هر سنه حاصل بولا طورغان نباتلرنڭ مجموع بهاسی ۸۰ میلیون صومارغه ایریشه در. بونڭ اونده بر الوشی یات مملکتلرگه چغاریله، قالغانی اوزلری ایچون طوتوله در.

پولشه‌ده زراعت هرنه قدر ترقی ایتمش ایسه‌ده بولك غربی یاوروپاده اولدیغی کبی کمالات درجه‌سینه ایریشورگه هنوز پك یراقدر. اورته‌چه اوڭغان یلنی پولشه‌ده ایگون — ساچلغان اورلقنڭ بش مثلی حاصل بولا، حالبوکه نمسه‌لرده یدی مثلی وبلچیقالیلرده اون ایکی مثلی آلونه‌در. بونڭ الك باشلیجه سببی : پولاکلرنڭ حیوان آصرار ایچون لازم بولغان اولن آزیقلرینی کرگی کبی حاضرلی آلماولریدر. حالبوکه برنی تیرلب یاکارتر ایچون، لازم بولغان نرسه حیوانلرغه آشاتلغان آزیقدن حاصل بولادر. ایکنچی سببی

ایسه: پولاكلرنك، ترقی ایتكان یاوروپا مملكتلری كبی قرنك طوفراغنی قارتایتماس ایچون تورلی نرسه لرساچو طریقی برلن توگل، بلكه ایگرن ساچار ایچون اوچ قر طوتو طریقی ایله زراعت ایتولر یدر.

پربؤیسلانسكی قرای خلقلرینك زراعتدن صوك الك ضور مشغولیتلری حیوان آصراوچیلقدر. چونكه بونده حیوانلرنی آشاتور ایچون اوتلاقلر وبولونلر [یچانلكلر] پك كوب اولوب هر سنه بر نیچه‌شرمیلیون پودلاب بچان حاصل اولمقده در. موگزلی ایری حیوانلر پولشه‌ده دورت میلیرن باشلاب هم صارقنك مقداری دخی شول قدر حساب ایدلمكده در. پولشه ده حیواننك مقداری كورگه كورینورالك درجه ده آرتمقده همده یات مملكتلرنك یخشی جنس حیوانلری ابله قاتناشدرلدیغی جهتله جنسلریده كیتدكچه یخشی لانمقده در.

پولشه ده‌گی مجموع قوینك یارطی مقداری «مرینوس» نسلندن وقالغان یارطیسنك ده الك یخشی نسللر ایله قاتوشدروب جنسی توزه یلگان یرلی نسلدن اولوب بونلرده یات مملكتنك یخشی جنس قویلرندن توبان حساب ایدیلورلك دكل در. قوی جنسی نك اخشیلاندرلووی سببلی پولشه‌ده یون سوداسی پك تیزلك برلن ترقی یتدی وپولشه نك پوستاو هم یون ماتیریالری شهرت آسب ایدوب اشلنكان نرسه‌لری درجهٔ كمال گه ایرشدی. اوزقویلرینك یونلرندن اشلنگان بوپوستاونرسه‌لرن ویون ماتیریالری برلی خلقنك اوزحاجتی ایچون تمامیله ینكاندن صوك آرتوب قالغاننی یات برلرگه چغاروب صاته رق پولشه خلقی بر نیچه میلیون صوملر آقچه ده آلالر.

مجموعی آلتی یوزمك باشدن آرتوغراق حساب ایدلمكده اولان پولاك آتلری اوزلرینك اولگی یرلی آتلرینك نسلی ایله تورلی یات مملكت آتلرینك وحتی عرب آتلرینك نسلی ایله قاتناشودن

حاصل اولمش بر جنسدر. بونلرنڭ اوزلرینه مخصوص علامتلری اوشبو لردر: كوكره‌كلری كیك، یاللری كچكنه، آیاقلری توز وبونلری پك قصقه بولادر. پولاكلر آتنی پك قاراب تربیه ایلر. حتی كریستیان آتلریده گرچه اوزلری اش ایله آریب اوشانگان بولسه‌ارده هم أیتورلك درجه ده یخشی آزیق كورماسه لرده پك توزیملی وطازا بولالر، فقط بونلر گاوده‌گه كچره‌كدرلر.

یورت قوشلرندن پولاكلر پك كوب مقدارده هر تورلی جنسدن طاوق، كوكرچین، اوردك، قاز وكوركه آصریلر. بروقتلر پولشه‌ده بالقچیلق كسبیده ترقی ایدوب خلقنڭ رزقلنووی ایچون یخشی غنه فائده كیترمكده وحتی پولاكلر صولرده اوز حاللرنچه یتشه طورغان بالقلر ایله‌گنه قناعتلنمایچه صنعی صورتده بالق تربیه‌لب اوسدرر ایچون صوبویلرینه مخصوص كوللرده یاصامشلر ایدی. گرچه حاضرنده بونده صولردن، كوللردن وبووالردن برچوق مقدارده بالق طوتولمقده وبالقنڭ هر تورلیسی بولونمقده ایسه‌ده بالقچیلق كسبی كیرو كیدوب توبان درجه‌گه توشمشدر.

بال قورتی آصراوچیلقده پریؤیسلانسكی قرایده یخشی غنه بر مشغولیتدن صانالمقده در. بو كسب بونده پك اسكی وقتلردن واردر. چونكه اولگی زمانلرده آچی بال پولاكلرنڭ اڭ سویملی بر ایچكیلكاری ایدی: بوكونكی كونده ده پولشه نڭ هر یرنده آزمی كوبمی مقدارده بال قورتی آصرالمقده اولوب اومارتالقلرنڭ كوبسی اورمانلرده در.

پربویسلانسكی قراینڭ تورلی طرفلرنده اولان طاغلق وتوبه برلرنده طاش كومری همده باقر، تیمر، قورغاش، قالای، كموش كبی معدنلر موجود اولوب یردن معدن قازوچیلق كسبی اڭ باشلیچه پولشه نڭ جنوب غربی طرفنده ترقی ایتمشدر. بو طرفنده بر چوق تورلی معدنلر یردن قازیلوب چغارلمقده واشلنمكده در.

بونده‌غی طاش کومرینك بر آستنده‌غی قاتلاولری سکز یوز چاقرملرغه قدر صوزلمش اولوب کومر شول قدر کوبدرکه هنی حاضرنده چقارله‌قده اولدیغی مقداردن بك کوب مرتبه آرتوق چقارلسه‌ده بر آستنده‌غی کومر طاغن هیچ بولماسه ایکی مك یللرغه یتارلك حساب ایدیله‌در. انك برله بای سینق هم تیمر معدنلری، کوکرد، گیپس، یانمی طورغان بالچق، هرتورلی توسده مرمر طاشلری، طوز چقاریله طورغان اورنلر هم اوشبو طرفده‌در. شول معدنلرنك کوبلکی سببندن بو طرفلرده خلق هم کوب اولوب یر آستندن معدن قازیمق وقازیلغاننن تورلی نرسه‌لر اشلمك ایله شغللنه‌لر. خصوصا تیمر اشلانووی بك ترقی ایتمش اولوب برچوق زاوود وفابریقه‌لرده: ایگو تچیلك ماشینه‌لری، تورلی قورالر وماشینه‌لر، پاراوای قازانلر، ناصوص، ملطق، تیمر وچویون میبللر، پاصوده‌لر، یانمی طورغان اشقاپلر، کوپرلر، واغونلرغه متعلق نرسه‌لر کبی هر تورلو شیلر یاصالمقده‌در.

بو نرسه‌لر اوزلرینك یاصالغان اورنلرینه یقین یرلرده صاتیلوب اوزحاجتلری ایچون یتشکانندن صوڭ قالغانی بك کوب مقدارده اوله‌رق روسیه‌نك ایچرو طرفلرینه‌ده کیتریلوب صاتلمقده‌در.

پربؤیسلانسکی قراینده معدنلر کوب اولدیغی ایچون بر آستندن چغا طورغان معدن صولریده کوبدر. خصوصا بر نیچه یرلرنده‌گی طوزلی صولر آورولر ایچون شفالق ایله کسب شهرت ایتمشلردر.

اوشبو ذکر ایدلمش شیلردن باشقه دخی پربؤیسلانسکی قراینده گروبه (گهربا) ده طابلمقده اولوب بر آستنده بورتوك یاکه واق کیسا کلر حالنده بولونمقده‌در.

پواشه‌ده هر تورلی معدنلر اشلانودن باشقه دخی هنرنك بوتان بعض بر تورلیلریده بك ترقی ایتمش اولوب واق صناعتخانه‌لرنی مسابقه‌ده کرتمایچه بونده‌غی الوغ زاوود فابریقه‌لرنك صانی اوچ مڭدن

آرتوقدر وفابريقه‌لرده اشلنگان نرسه‌لرنك سنه‌وی مجموع مقداری ایكی یوز میلیون صوملردن زیاده حساب ایدلمكده‌در. موندن اڭ زیاده آلغا كیتكان زاود وفابریقه چیلق اشلری: شراب، شكر، ماهق، یپ ویون ماتیریاللری اشلامك كبی صنعتلر در. چوگندردن شكر یاصاو پك كوبدنده دگل باشلانمش اولدیغی حالده بو كونكی كونده پك ضور ترقی ایدوب هر یللنی بش میلیون صوملردن آرتوغراق بر مقدارده یاصالمقده در. پولشه‌ده هر سنه یاصالمقده اولان آراقینك مقداری هم تقریبا شول بش میلیون صوملر چاماسنده حساب ایدلمكده اولوب بوننده آراقی اڭ باشلیچه برانگیدن یاصالمقده در.

پولشه‌گه نمسه‌لردن كلمش اولان صرا یاصامق هنری هم بونده كوبدن بیرلی پك ترقی اینمش اولوب بونگده مقداری سنه‌وی بر نیچه میلیون صوملرغه ایرشمكده در. پولشه نك بعض یرلرنده كر یستیان خلقلری یردن تیمر چغاروب اوزلری پراصتوی نرسه‌لر یا صیلر وپك كوب یرلرنده اوزلری كیندر صوغوب حاضرلیلر، لكن بو یالكز اوزلرینك یورت حاجتلری اوچونگنه استعمال اولونه در.

پولشه نك اوز اچنده اینله طورغان واق سوداگرچیلك پك ترقی اینمش اولوب بونلرنك مقداری قرق منگلردنده آرتوقدر. لكن بونلرنك بارسیده دیب اینورلك یهودیلردر. پولشه‌نك طشقی سوداسی یعنی یات مملكتلر ایله اولان آلیش ویریشی هم بوصوك زمانلرده یخشی ترقیده در. پولاكلر یات مملكتلرگه اڭ باشلیچه: آشلق، حیوان، یون صاتالر. روسیه‌نك غرب طرفینه وبر مقدار ایچرو یرلرینه دخی پولشه‌دن هر تولی‌ماهق، یپ، ماتیریاللری، معدن وكون نرسه‌لری، سینق هم غالانتیرینی طاوارلر آلنمقده‌در. روسیه نك ایچرو طرفلرندن پولشه‌گه اڭ باشلیچه شراب هم روسیه

فابریقلرنده طوقلغان هر تورلی ماتیریاللر کیتمکده‌در. پولشه‌ده یوللر هم یارارلق بر درجه‌ده اولوب طاوار یوروتمك ایچون ویصلا نهری کوب خذمت ایتمکده‌در. پولشه‌نك آربه یوللریده پك یخشیدر. دورت منك چاقروملردن آرتوق اولان شوسه یوللری آو شکلنده تورلی یاقغه کیدوب پولشه‌نك آزسی کوبمی اهمیتلی بولغان شهر لرینی بر برسیله برلشدیرمکده‌در.

بونلردن باشقه دخی پولشه اوندن آرتق تیمر یوللر ایله بر طرفدن بر طرفقه کیسلمش اولوب بونلرنك بعضیسی پولشه‌نی روسیه نك تورلی شهرلری وشول جمله‌دن هر ایکی پایتختی وپولشه‌گه کورشی اولان غربی یاوروپانك شهرلری ایله وبعضیلری پولشه‌نك اوزینك هنر وتجارت مرکزلری اولان شهرلرینك اوزلرینی بر برسیله برلشدیرمکده‌در.

گرچه پولشه‌ده اولدانوك هر تورلی زاود وفابریقه‌چیلق اشلری هم صاتو آلو کسبلری اولمش ایسه‌ده اوتکان عصرنك آخرلرنده مملکت اچنده اوز آره بولغان نزاعلر، صوغشلر، بایارلرنك چیکدن طش اولان اسراف وسفاهتلری مملکتنك حالدن توشوب خلقنك فقیر لنوینه سبب اولدی. ۱۸۱۵ سنه‌دن باشلاب پولشه روسیه‌گه برلشدر لگاندن صوڭ روسیه حکومتی بو مملکتده تجارت، هنر وصناعتنك ترقیسی ویوللرنك آرتوب توزه‌لمسی ایچون فوق العاده صورتده هر تورلی تدبیرلر اجرا ایتدی. حکومتنك بو تدبیرلری اثرسز قالمدی، بلکه کوب فائده ویروب پولشه هنر وصناعتده زراعت وتجارتده پك تیزلك برلن ترقی وکمالت یولینه کردی. لکن ۱۸۳۰ نچی سنه لرده پولشه‌ده اختلال (باش طارتوچیلق) بولوب مملکت دخیده فقیرلندی. فقط آندن صوڭ کینه یواش یواش توزه‌لوب خلقنك بایلغی بوگونگی درجه‌سینه ایرشدی. اول وقتدن بیرلی پولشه‌نك

اهالیسی کوب آرتدی وخلقنك هر تورلی اشلری ترقی وکمالت طابوب عموم پولاك ملتنك بایلق وقوتی کوب آلغه کیتدی .

پریویسلانسکی قرایده مجموع پولاك خلقی نك مقداری یدی میلیون جاندن عبارت اولوب بو یر روسیه نك اك قویی اوطورلغان یرلرندن برسیدر. صورت ظاهرینه قاراغانده پولشه غایت برتوسلی گنه بر مملکتدر: برینك اوستی هر اورنده دیب ایتورلك تیگز لك، طوفراغی برتوسلی، اهالیسی هم برخلق اولوب برروشده یاشیلر، هم برروشده دیرلك کیونه وبرتل برلن سویلاشه لر. شونك ایچونده بو خصوصده: «برمیل یرده بتون پولشه کوریله در» دیگان برضرب مثل واردر.

عمومیت ایله قاراغانده پولاك خلقی اورته وهتی برقدر اوزونچه راق بویلی، آق یوزلی، متناسب کاوده لی، قوتلی، نق وطازه بدنلی، کوبسنچه صارغلت ساچلی بولالر. لکن آره لرنده قاره ساچلی لریده آز دکلدر. پولاکلر غایت اوتکون، زیره‌ك، جیتز، جانلیلق وانسیت ایله متصف بر خلقدر. بونلر کیفلی جمعیتلرنی، بیو وبرلاو لرنی پك یاراتالر. تأثرات قلبیه گه پك وبرلدیکلرندن پولاکلر پك تیز غلیانغه کیله لر، قهرمانچه اشلر اشلامگه مستعد ویخشی اش ایچون هر تورلی فداکارلقلر ایتمکه حاضر بولونالر. لکن کوبسنچه آخرینه یتماینچه یارطی یولده طوقتاب قالالر. پولاکلر عالی همت وغایت متأثر اولدقلرندن کوبسنچه اوزلرینه مغرور بولوب اشنك آخرینی اعتبارغه آلماینچه قالالر وبزنك «تاتار عقلی توشدن صوك» دیه یورتدکده اولدیغمز ضرب مثل اورنینه بونلر: «پولاك عقللی بولا باشینه بلا کیلگاندن صوك» دیلر.

پولاك خانونلری اسکیدن بیرلی اوزلرینك لطافتلری وکوبسنچه غایت کوزللکلریله مشهوردرلر هم آیروچه یخشی بر نیچه صفتلرغه مالکدرلر: بونلر اوتکون فکرلی، سویملی، هر وقت کیفلی،

حاضر جوابلی، تردد سز بولالر. ایرلرینی یوره‌کلندره بیله‌لر، یخشی خاتون هم آنا بولوب اوزلرینه ضور حرمت واعتبار ایتدیره آلالر وکوبسنچه بتون یورتنی اوزلری اداره ایته‌لر. پولا کلر: «خدای کوکنی قویاش برلن ویورتنی یخشی خاتون برلن زیننله‌گان» دیلر. پولا کلر اسکیدن بیرلی غایت مسافر پرور (قوناق سویوچی) برخلق در. حتی آنلرنك بو خصوصده بر ضرب مثللریده واردر: «قوناق بار یورتده خدای بار» دیلر.

پولاك خلقی بوزمان‌غه قدر همیشه اوزلرینك یك اسکی وقتلردنبیرلی قارت بابالرندن قالغان کیوملرینی صاقلاه‌شاردر. اسکی وقتلرده بتون پولاك خلقی‌نك کیومی بر بچمك اولوب بایلر ایله فقیرلر آره سنده فقط ماتیریانك یخشی‌لغی جهتندن‌گه آیرمه بولادر ایدی. فقط باره طورغاچ اورته ویوغاری درجه خلقلر یات ملتلرگه قاراب اوزلرینك کیوملرینی تورلیچه اوزگارتدیلر، اما پراصتوی خلق مك یللردن بیرلی شول اوزلرینك ملی کیوملرینی صاقلاه‌قده درلر.

بو کیوملرینك‌اك باشلیچه‌سی: اوستدن کیولوب تزگه یا که تزدن بر آز توبان‌گه قدر اوزونلقده اولان «ژوپان» [کریستیان‌چکمانی] ایله پویاصدر. بوژوپاننی جای کونلرنده عادتده آغارتلغان کیندردن تگوب اوستینه یوندن چیگوب تورلی نقشلر یاصیلر وقش کونلری ایچون تورلی توسلرده پوستاودن تکه‌لر. پویاصنی هم پولا کلر کینك ایدوب تورلی توسده‌گی یوندن یاصیلر. آیاقلرینه یوکسك کون ایتوك یا که چاباتا کیه‌لر، لکن چاباتالیلری آزدر. باشلرینه کیزدن یا که صالامدن یاصالغان اشلاپه ویاخود اوزارینه بر تورلی دورت پوچماقلی بورك کیه‌لر. خاتونلرینك کیومی: جینگلری یرگه قدر اوزون اولوبده قوللرنده بورمه بورمه بولوب طوره طورغان کیندر کولمکدن، کینه برچوق بورمه‌لی اولان بیزه‌کلی یوبقه‌دن، آلیابقچدن،

برر آچیق توسده وکوبسنچه آق یاکه کوك توسده اولان قورسیت دن عبارتدر. بونك اوستندن خاتونلر دخی ایرلرنك ژوپانی کبی بر نرسه کیه‌لر. قزلرکوبسنچه یالان باش یوریلر، ساچارینی برطلم ایدوب أوره‌لر، ایرده‌گی خاتونلر باشلرینه کچکنه قالپاق کبی بر نرسه کیه‌لر یا که یاولق باغ‌ایلر. قش کونلری ایرلرده خاتونلرده آزمی کوبمی اوزونلقده صارق تیریسندن تگلوب اوستندن یون ایله چیگلکان واوزلرنچه «قوژوخی» دیب آتالا طورغان طولوب کیه‌لر.

پولاکلرنك عادتده هرکون آشی تورغان آشلری: برانگی، بورچاق، کبسته، چوگندر و اك باشایچه قاربغدای بوطقاسی وشورپادن عبارتدر. ایکمکنی یالسگز آرشدن یا که صلیدن پشره‌لر. پولاکلر ایتدن کوبسنچه دوگغوز وقوی ایتی آشیلر. مای اورنینه افراط کوب درجه‌ده دوگغوز مایی استعمال ایته‌لر. هربرپولاك یورتنده قواص بولونادر. بونی ایچکیلك اورنینه استعمال ایته‌لرهم آش آره‌سنده بیره‌لر. قواصنی بونده ایکمکدن یا که قرلرده ایگون آره‌سنده کوب مقداردن اوسه طورغان الما، آرمود کبی کیبدرلکان یمشلردن یاصیلر. هر بر خانه‌ده بو قواص ایله طولو برر میچکه بولونمقده‌در. باشقه ایچملکلردن پولاکلر آراسنده ایکمك آراقیسی، صرا، چای وقهوه کبی نرسه‌لر استعمال اولنه‌در.

پولاکلرنك کرك اوزلری طوره طورغان یورتلری بولسون، کرك باشقه قاراتیلری بولسون کوبسنچه تمیز واونگغایلی صورتده یاصالغان بولونادر. آنلرده حاضرده طرروباسز طاوق کتاکلریده آزدر. أولر یئی بوره‌نه‌دن یا که قالون طاقته‌دن بنا ایدوب توبه‌سنی قامش یا که صالام ایله یابالر. أولرینك اچنده ضور بر پیچلری، اوستال، قارا وات واوطرغچلاری بولا، پیچلرینك اوسکی قاتلاننده قارتلر وبالالری یوقلیلار، قاراوت لرنده یاصدقلرلری، برمندی، جایمه وآدیاللری بولونادر.

پولاك آوللری اوت قضاسندن صاقلانور ایچون کوبسنچه پك طاراو اوطورلغان بولادر. پولاك کریستیانلری أولری یانننده باغچه یاصا میلر، فقط پولشەنك جنوب طرفلرنده بتون ایشك آلدی تیرەلاری آلما، ڤیشنه واوریك کبی آغاچلر اوطورتب آیلاندرەلر. پولاکلر هر برگه کریست اوطورترغه پك یاراتالر: آوللرینك اوچنده، بتکان کرنده، اورام چاتلرنده وحتی ایشك آللرنده ایکی بورەنەدن آرقلی یریست یاصاب اوطورتالر، بارا طورغان یوللرنك تیره یاقلرنده هم اوطورتلغان کریستلرگه پك یش اوچرالادر. بو کریستلرنی نیده بو لسه برر شادلقلی واقعه حرمتنه یاکه برر بلا قضادن قوتولغاننك یاد کارینه خدای رضاسی ایچون اوطورتالر.

دین جهتچه پولاکلر قاتولیك مذهبنده اولوب دیندار بر خلقدر. بونلرنك الوغ بایراملری وروزەلری روسلر نقی ایله بردر. پولاکلر اسکیدننبیرلی کیف ایتارگه پك یاراتوچان بر خلقدر. باینده اولسون، فقیرنده اولسون بورت اچنده بولغان بایرام وشادلقلی کو نلرنی هیچ بروقت موزیقه، یروبیوسز اونەیدر. خصوصا طویلرینی پك ضور کیف وصفا برلن اجرا ایتەلر. طویلری عادتده بو روشده بولا در: یکت بر قزنی بیلـگیلنگاننك صوڭنده اوزینه صورار ایچون آنك آتا آناسینه مراجعت ایتەدر. اگر آنلر قزلرینی بیررگه راضی بولسەلر یکتنك آتا آناسی ایله سویلاشوب طوی ایچون بر کون تعیین ایتەلر. کیلشکاندن صوڭ برنچی یکشنبه کون [خرستیان دیننك اولان] سۋانوی طابن قبول ایتەلرده یکت ایله قز برگه اوزلرینه دوست آشنالرینه یوروب آنلرنی طویغه اوندیلر.

طویغه بر نیچه کونلر قالغاندن صوڭ یکتنك دوستلری بورکلر ینه چیچکلر قستروب آطقه آطلانەرق آول تیرەلای یوروب طوی غه چاقرەلر. اصل طوی کوننی یکت وآنك دوستلری هم باشقه یاش لر ایله برگه جیولشوب آت آتلانەرق قز یورتینه بارەلر.

شونده آول خلقندن دخی باشقه آدملرده کیله‌لر . یکت ایله قز آتا آنالرینگ قارشوسینه تزلنوب اوزلرینی تربیه ایتکان ایچون رحمت اوقیلر واوزلرینه خیر دعا صوریلر . اوشبو وقتده ایرلر موزیقه‌هم دودقه اوینیلر ، قزلر یرلیلر . بوندن صوڭ بارسی برگه چیاشوب «قوستیل»گه [قاتولیك چرکاوینه] کیته‌لر . قز بر نیچه قزلر هم موزیقه‌چی ایله برگه پاوازقه‌غه اوطروب ویکت آت منوب بارادر . یکتنڭ باشینه طاوس قویرقلر وقلری وچه‌چکلر قاداغان قارا کول بورك کیدره‌لر . چیرکاودن قایتقانده یاشلر یول بویونچه مناجات آیتوب قایتالر . آنلر قایتوغه قاپقا بیکلی بولا . یکتنڭ دوستلری شعر برلن آیتوب آنی آچارغه اوتنه‌لر . قاپقا آچلغاچدن یرلاشوب وموزیقه اوینااب اوگه کره‌لرده ضیافتکه اوطره‌لر . آشاب اچکاندن صوڭ اوین کولکی ، کیف صفا ایتارگه باشلیلر وبونلرنگ‌ده اڭ اهمیتلیسی بر : بیو وموزیقه بولادر . شوندن صوڭ یکت شونده حاضر بولغان قوناقلرغه : التفات ایدوب کیلولری وشونداین شادلق ایله حرمت ایتولری ایچون رحمت اوقوب خاتوننی اوزینڭ یورتینه آلوب قایتوب کیته‌در . پولاك طویلرنده هیچ بولمایانچه قالورغه یارامی طورغان بر نرسه اوزونچه‌راق توگارالاك بر بغدای کومچیدر . اوّلره‌ك زمانلرده بونی بر طاقم دعالر اوقوب یرلاب آش اوستالینه بیره‌لر ایدی . حاضرنده ایسه بولمه ایشکی‌نڭ باصاغاسینه بر طایاق ایله صوغوب ، کومچ‌نڭ کیترلووی حقنده قوناقلرغه خبر گنه بیره‌لر .

دنیاده هیچ بر ملتنڭ خالص اوزینکی اوله‌رق پولاكلر کبی گوزل واعلا دانسلری [بیولری] یوقدر . پولاكلر اوزلرینڭ بیولری ایله ماقطانورغه تمامیله حقلیدرلر . چونکه بونلردن بعضیلری یاو_وپانڭ هر بر مملکتلرنده قبول ایدلمشدر . خصوصا پولاك بیولرندن : « پولونیز » « قراکوژاك » و « مازورقه » اسملی اوچیسی پك مشهوردر . بونلردن برنجیسی موزیقه کویی برلن غایت گوزل مارشدن عبرت

اولوب هر بر ضور بالار [بیولر] کوبسنچه شونك ایله باشلانه‌قلادر . قرا کوؤاك پولاکلرنك اوزلری آره‌سنده پك مقبول ومنتشر بر بیودر . موزیقه کوبی برلن پرلانوب بیوچیلر ایکیشر ایکیشر اوله‌رق دائره‌گه چغالرده غایت حاللی وکیفلی صورتده عمومی بیو باشلانه‌در . بیوگان وقتده ایرلر اوکچه‌لری ایله بیونك اشارتنی بیرلر همده بیالرنك‌گی پویاصقه طاغلغان کموش تنکه کبی لوحه‌جکلر ایله شلدره‌ته‌لر . عادتده هر بر باللر و آقشام مجلسلرینك آخرنده بیوله طورغان مازورقه دانسی بر برلن برلکده اوله‌رق ایرلرنك افراط کوب درجه‌ده قاعده‌لر تحتنده حرکتلنولرندن عبارتدر • لـکن بونك بری بوکونگی کونده یالـگز پراصتوی خلق آره‌سنده‌غنه قالمشدر .

باشقه اسلاؤیان خلقلری کبی پولاکلرنك موزیقه‌غه استعدادلری واردر . اسکی زمانلردوق بونلرده کوسله اویناوچی موزیقانتلر وار ایدی . هم اول زمانده بونلرده موزیقه قورالرندن کوسله‌دن باشقه دخی دودقه اسملی برقورال موجود اولمشدر . بر آز وقتلر اوتکاچ بونلر آره‌سینه یکی موزیقه قورالری واك باشلیجه اسقریپقه کرمشدر .

پولاکلرنك تاجوسی وقتلرندن قالمه برچوق یرلری واردر . بو یرلر اوّل وقتلرده خلقنك بایرام وقتلرنده وطوغمق، اولمك کبی انسانلرنك باشینه کیلـگان الوغ حاللر وقتنده دعا اورننده اجرا ایتله‌در ایدی . بو صوك زمانلرده برچوق دینی مناجاتلر، وپولاك خلقینك باشینه کیلـگان اوڭغایسزلقلر صوغش واقعه‌لری، یورت وعائله معیشتلری کبی تورلو نرسه‌لر حقنده بر چوق شعرلر، یرلر وکویلر میدانغه چیقمشدر . بونلردن باشقه دخی پولا کلرنك پك مشهور محررلرینك برچوق زمانلر بویونچه ایتدیکلری اجتهاد وغیرتلری آرقه‌سنده میدانغه کیترلمش برچوق روایتلری، حکایتلری، ماصاللری، وعمومیتله غایت بای ادبیاتلری واردر .

پولشه‌ده شهرلر وشهرسماق تورلی اورنلر بیك كوبدر. شهرلرنك وخصوصا طاش كومری بولونغان یرلرنده زاودلر، فابریقلر واشچیلرده آز دگلدر. پولشه‌نك اڭ اولوغ وڭ اهمیتلی بلده‌سی آلتی یوز منك خلقی اولان « ۋارشاوا » شهریدر. بوشهر اولده پولشه‌نك پایتختی ایدی. بوكونكی كونده هم پولشه‌نك اڭ برنچی شهری، تجارت مركزی ودورت تیمر یولنك قوشلغان یریدر. بونده: غایت كوزل قرال سرایی، دار الفنون وباشقه برچوق مكتبلر وتعلیم خانه‌لر، برنیچه موزه خانه‌لر، كوزل عمومی باغچه‌لر، پامطنیكلر وغلاتیریه‌نی طاوارلر، تماكو نرسه‌لری، آیاق كیومی، میبل، زراعت قوراللری، ماشینه‌لر، طوغولمش ماتیریالر اشلی طورغان اوچیوزدن آرتق تورلی فابریقلر واردر.

خلقی‌نك كوبلكی هنر وكسبی‌نك ترقیسی جهتندن پولشه‌ده‌گی شهرلرنك ایكنچیسی « لودز » بلده‌سیدر. بونده بر چوق مامق وپوستاو وفابریقلری وباشقه تورلو زاودلر وصناعتخانه‌لر هم ایشچیلر ایچون باصالغان یورطلر واردر. لكن بونلرنك هر قایوسی نمسه‌لر یاكه یهودیلر قولنده در. پولشه‌نك غایت گوزل هم اسكی شهرلرندن اولان بریسی « لوبلین » بلده‌سیدر. بر وقتلر بو شهرنك ضور اهمیتی وار ایدی. برچوق فابریقلری وزاودلری اولان « قالیش » بلده‌سی هم پولشه‌نك تجارتگاه واسكی شهرلرندندر. وقتیله روسلرنك ۋلادیمیر آدلی كنازلرینك هم خلقی‌نك ملكی‌ده داخل اولمش اولان بریرده طاغ اوستینه قورولمش « خولم » شهری هم مشهور وبوشهر مالوروس نسلندن اولان خلق ایله مسكوندر. « چینستوخوف » شهری اوزینك مناسترنده پولاكلر طرفندن غایت حرمتلی صانالمقده اولان بوژی‌ماتر ایقوناسینك وارلغی ایله مشهوردر. بوایقون وقتیله اڭ باشده یونان ایمپراطورلرینه عائد ایدی. آندن صوك نمسه قرالینك قولینه كچدی

اول ایسه آنی غالیه کنازی «لوف» که باغشلادی. پولاکلر غالیه‌نی اوز قوللرینه کچردکلدن صکره ایقوننی حاضرنده بولوندیغی اورنغه کیتردیلر.

پریویسلانسکی قرایدن باشقه پولاکلر روسیه‌نك غربی گوبرنالرنده هم بر نیچه یوز مك جان مقدارنده یاشامقده درلر. بونلر بونده آزمی کوبمی ضورلقده بر وطوپراق بیلاب یاشیلر. روسیه‌نك کورشیسی اولان آوستریاونگریـا ایله پروسیه‌گه هم وقتیله پولشه پادشاهلغی اولان یرنك برر قسملری کروب قالمشدر. پروسیه قول آستنده اوّلـگی پولشه حکومتی‌نك «پوزان» اسمنده‌گی بر ولایتی موجود اولوب بونده اوچ میلیون قدر پولاك خلقی واردر. آوستریا ونگریا قول آستنده اولـگی پولشه حکومتی‌نك غالیچیا اسمنده‌گی ولایتی موجود اولوب بونگده غرب طرفنده غی یارطیسنده‌کینه اوچ میلیون قدر پولاك خلقی واردر.

صوك.

مترجم طرفندن:

پولشه ده اون بش منك جان قدر مسلمانده واردر. روایتلرگه بناءً بونلر قریمده تاتار خانلری بار وقتده پولشه برلن صوغشوغه بیبارلگان تاتار عسکرلرندن آیریلوب شونده پولشه ده قالمش قریم تاتارلریدر. بونلر اوّللری پولاك قزلری ایله اولنگانلر. طوغان بالالری آنا تلنی اوگرندیگندن بونلر آره‌سنده تاتارچه تل یوغالوب آنك اورنینه پولاك تلی یرلشکان. کیوم صالوم، عرف عادت هم شونده کوبلك اولان خلقغه ایاروب تمام پولاکچه بولوب کیتکان. فقط بونلر اوزلرینك دینلری اولان مسلمانلقدن آیرلماغانلر،

بالالرینه هم دین اسلامنی اوگره توب مسلمان اینوب کیلکانلر. حاضرده هم شولایدر. اوزلری، کرك ایرلر اولسون کرك خاتونلر اولسون تماميله یاوروپاچه کیینوب یاوروپاچه قیلنوب یوردکلری حالده اعتقاد ودینچه خالص مسلمان اولدقلری ؛ مسلمان بولور ایچون چاپان ایله چالما، شال ایله جیلان لازم دیه ظن ایدوچی بزم قازان تاتارلری ایچون بك عجیب طوبولمقده در.

بونلر قریم مفتی لگنه تابع ایسه لرده مفتی نك طرفندن هیچ بر نظارت ودقت یوقدر. بومسلمانلر کافة روس مکتبلرنده کوزلجه تحصیل معارف ایله حکومت خدمتلرنده وتورلی مأموریتلرده بولنیورلر. اوزلرینه مخصوص مکتب ومدرسه لری یوق ایسه ده مسجدلری واماملری واردر. قازان تاتارلرندن بعض معلملرك بونلر آره سینه واروب بالالر اوقوتمق ایله مشغول اولدقلری ایشدلمشدر. فقط بویله معارفلی ومدنیتلی خلق آره سینه واروب اوزینی طانتمق واوقوته جق درسه لرینك کرکلی شیلر اولدقلرینی آکلاده رق اهالینك محبتنی اوزینه جلب ایتمك ایچونده اولور اولماز علم وفضیلتلر کافی دکلدر. بحق عالم، فاضل، حمیتپرور وحسن خلق صاحبی اولمق لازمدر. حالبوکه بویله معلملر یتشدیره ن مکتبلر شمدیلك مع التأسف بزده یوقدر. حکومت طرفندن پولاك مسلمانلرینه خصوصی بر جبر وتضییق اولمایوب هرنه قدر آز ایسه لرده حریت دینیه، حقوق سیاسیه ومساواته مالکدرلر.

هانری سه نکویچ — پولاکلرده اولدن بیرلی بر قاچ شاعرلر، ادیبلر، محررلر یتشه کلمشدر. لکن بو صوڭغی زمانده پولاك محررلری ایچنده اڭ بر نجیسی وبتون دنیاده شهرت طابقانی هانری سه نکویچ اسملی بر ذاتدر. بو آدم اڭ اولا کچکنه حکایه لر یازارغه وغزته ده یازدیغی مقاله وبندلر ایله اینتهللگینتسیه گه هجوم ایتارگه باشلادی.

بر وقت آمریقاغه کیتدی. آندن فایتدقده پك مهم اثرلر میدانه کیتروب مشهور جهان اولدی. اسکی روماللردن « نه رون » زما ننه دائر یازدیغی « *Quo vadis* » اسملی برروماني اوتوز تور لی تل گه ترجمه ایدیلوب ایکی بیل اچنده ایکی ميلیون نسخه طا رالمش‌در سه‌نکویچ درجه‌سنده شهرت کسب ایتمك پولاك محررلرندن هیچ برینه نصیب اولماشدر. ۱۸۰۶ نچی سنه ده طوغوب ۋارشاوا دارالفنوننده تحصیل ایتمش اولان بو رومانچی محرر بوکونلرده صاغدر. بونك رومانلری پولاك تلنده باصیلوب چغو برلن درحال روس، فرانسز، انگلیز، نمسه و ایتالیان تللرینه ترجمه ایدلمکده در.

شوبله بیوك محررلرك وجودی او محررلرك منسوب اولدیغی ملت ایچون نه قدر الوغ بر شرفدر! تاتارلر آره‌سنده شوبله محررلر، ادیبلر، فیلسوفلر یتشه‌رك اثرلری روسچه‌یه ویاوروپا تللرینه ترجمه ایدیلوب تاتار ملتینگده دنیاده وارلغی و آنلرگده باشقه‌لر کبی یوب یومری باشلری و آنك اچنده میلری وارلغی بیلنسه فنا اولماز ایدی ظن ایدرم. لکن هیهات! اول کونلری کورمك شرفینه بزم عمرمز یتشمیه‌جکدر. کیم بیلور، بلکه کله‌جك بر زمانلرده اولمه‌سی احتما لدر. لکن پك شبهه‌لی احتمال. چونکه ترکلر: « پنجشنبه نك بازاری چهارشنبه‌دن بللی اولور » دیبورلر. حالبوکه بزم چهارشنبه بازارلری شیمدیلك پك فنا کیدییور. پنجشنبه بازارمزده بوکا بگزه‌رسه ایواه حالمزه! کندی فکرلرمزی، کندی یازیلرمزی بزدن میلیونلرجه فرسخ ایلرو کیتمش اولان یاوروپالوله اوقوتمق خلیاسینه دوشیورم. یاهو، نه قدرده بوش خیالدر! شو یاوروپا علما وحکماسینك یازدقلری بو قدر چوق وتورلی اثرلردن هیچ اولماسه بیکدن برینی کندی لسانمزه ترجمه ایدوب نه وقت اوقویه و آکلایه بیله‌جکز؟ الله ویروبده بو کونلری تیزره‌ك کورسه ایدك دیمك لازمدر.

.ا او وارشاۋا . لودز ، وبتبسق ، وبلما کبی پولاك مرکزلرنده وپولاك ملللرنڭ اولان بوقدر فابریقلر ، زاوتلر هنر وصناعتخانه‌لرك هیچ اولمازسه یوزده بربسی قازان ، اورنبورغ ، اوفا . ترویسق کبی مسلمان مرکزلرنڭ . مسلمانلر قولنده اولسه فنامی اولوردی ؟ بیوك تیمر یوللر ، اوزون وجسیم کوپریلر یاپان وسنه‌وی اللیشر ، یوزر بیك روبله پاره قازانان پولاك اینژه‌نیرلری ره قنك روسیه‌ده‌کی یکرمی میلیون مسلمان آره‌سندن هیچ بولمازسه ایکی اوچ اینژه‌نیر بولنورسه باراماز‌می ایدی ؟ یوز ایشانمز اکسیك اولوبده آنلر یرینه بر اینژه‌نیرمز . بر فابریقانتمز آرتق بولسه نه اولوردی ؟ نه اولسون ، پك اعلا اولوردی ! فقط بویله شیلره وصول ایچون لسان ، ادبیات ، علم ومعارف لازمدرکه ترقیات فکریه حاصل اولسونده انسانڭ عقلی ذهنی بورن آستینه‌ده‌عصر قالماسون ، دنیایی کورسون ، عبرت آلسون ، دوشونه بیلسون ، بخشی ایله یمانی ، فائده ایله ضرری دوست ایله دشمانی فرق ایده بیلسون . ایشته اول وقت بایلرمزك جاهل ایشانلر ، ملت ودین میقروبی اولان دنیا وآخرتدن بی خبر صوفیلار ، بدلجی حاجیلار ، خبرچی عربلر قولینه کیدن وبوم بو شینه اوزلرینه و هیچ کیمه فائده‌سز یره اسراف اید بلان پاره‌لری یواش یواش مکتب ومعارف بولینه ، ملتڭ حیات وترقیسی ، وطنڭ سعادتی‌اغورینه‌صرف اولونغه باشلار ویاشلرمزده الماس یوزك ، آلتون ساعت ، داخا طولوب کبی ظاهری زینتلرك جاهللر ایچون بر عزت وشرف وبرمه‌بکنی آکلا یه‌رق وار قوتلریله علم ومعرفتکه بابشورلر ایدی .

اخطار قبیلندن اوله‌رق بو اورنده شونینده یازوب کیده یمکه :

پولشه گ. ترکلر « لهستان » وپولا کـکه « لهلی » وفرانسزلر پولشه گه « پولون » وپولا کـکه « پولونه » دییورلر .

جوابلر :

ج . افندی یه — غراف لوف طولستویك «ؤوسکر یسینیه» اسمنلگی رومانی‌نی بنم تاتارجه‌یه ترجمه اینمگه باشلادیغم یوقدر . بو گوزل حکایه اوزلسانمزه ترجمه ایدلسه پك اعلا اولوردی . لکن بنم وقتم مساعد دگل . اگر آچیق وگوزل بر شیوه ایله مثلا «تعلیمات شیطانیه» اسملی رساله‌نك یازلدیغی بر تلده تاتارجه‌یه ترجمه ایدوجی اولورسه کندی حسابمه آلوب باصدرمغه ومترجمنه ایللی روبله هدیه ویرمگه وعد ایدییورم. اگربو آز کوریلسه چوق ویروچیده بولنور، لکن ترجمه ایدوچی طابلسون! ترجمه ایچون بورساله‌نك محررلرندن رخصت کرك دکلدر .

ش . افندی یه — تاتارجه تلده املا ویازونی توزه‌دوب بر روشچه یازمق البته پك‌نیوش وبر سوزنی اون آدمنك اون نورلی یازه سی البته پك عیب وپك اوکغایسز برایشدر . لکن بزده‌ا اصلاح لسان ایدوب املا برلشدیره‌چك ویازو توزه‌ته آله‌چق درجه‌گه کلمامشسز، بونك ایچون باینتاق ترقی وکمالات لازمدر . همده بوندن اول اوز تلمز ایچون قواعد رساله‌سی ترتیب ایدوب بتون مکتبلرمزده شونی بالالره ایمان کبی گوزل بیلدرمك نیوشدر . مونا شوندن صوك اصلاح لسان، توحید املا بحثنه کریشرگه یاراسه یارار . بزنك ترکی تلی‌نك

املاسی پك مشکلدر. بن کندم بایتاق یازو یازدیغم حالده بیله بر سوزنی هر وقت بر توسلی یازه آلمی‌من. هیچ ایستمدیکم حالده شعورسز اوله‌رق تورلی‌اورنده تورلیچه یازیلوب کیته‌در. اسکی مدرسه‌لرمزده هیچده یازو واملا اوگردیلمکدنصکره آنده اوچ دورت ییل‌غنه اوقوب چیقانلر نه بیلسینلر! حتی یکرمی-یکرمی بش ییل مدرسه‌ده اوقوب چیقوب امام مدرس اولان آدملرمزنکده‌شول درجه ناچار، یاکلش، املاسز وربطسز یازمه‌لرینی بتونلای عیب ایدر حال یوق! چونکه اوگردیلمدکده مدرسه‌ده یاتوب عمر کچرمکدن نه فائده حاصل اولسون!..

ص. افندی‌یه — اگر بابالرمزنك یولندن آیرلماس ایچون هروقت آرتقه قاراماق تیوش بولسه خدای کوزمزنی باشمزنك آرقه طرفنده یاراتقان بولور ایدی. آلغه قاراماق ایچون کوزمز باشمزنك آل یاغنده یاراتلمشدر. بابالرمز توسلی طورر ایچون حاضرگی زمانغی بر یوز ییل آرتقه ایلتوب قویمق یا که یب کبی ایشلوب آرتوب کیله طورغاننی زماننی کیرو سوتار ایچون قویاشنی برر یوز ییل مغرب طرفندن چغاروب مشرق طرفنده باتیرمق لازمدر. حالبوکه بونلرنك هیچ بری انسان کوچی یته طورغان نرسه‌لردن توکلدر. بناءً علیه زمان بر مینوت آلغه کیتکان صاین انساننك حالی، علمی، فکری، اصول معیشتیده بر آدیم آلغه کیتملیدر. یوقسه اول ترکلك حیات صاناالماز. بلکه هب بر یرده دونه‌رك تگرمن ایلاندرگان اوگوزنك یوریشندن عبارت اولوب قالور.

ه. افندیه — عربچه فارسیچه یا که باشقه هیچ بر سوز قاتشدرمایچه خالص تاتارچه یا که ترکچه یازو یك چیتندر. آز ماز سوزلرده وقصقه جمله‌لرده ممکن بولسه بولور. لکن اوزون مقاله‌لر، ادبی، علمی وفنی بندلر، اصطلاحی سوزلری حاوی اولان تعبیرلر

قوللانمق لازم کلدیگی کبی اوز لسانمز یتشمیور. بو کمچیلک یالگز بزده گنه توگل، باشقه تللرده شولای یات لسانلرغه محتاج بولالر. مثلا: روسجه‌ده ـ ناتسیه، ریداقسیه، پیتیتسیه، قومبیناتسیه، پوزیتسیه، ریقلاماتسیه، ایقسپلواتاتسیه، نورمالنی، فورم، غیوغرافیا، زوولوغیا، مینرالوغیا کبی اجنبی سوزلر صانسز درجه‌ده کوبدر. ایش یالگز شوندەدرکه: یات سوزلرنی اوز تلگه آلغاچ آنك اجنبیلگنی بتروب اوز تلکنك قاعده‌سینه ایارتب بتونلای اوز سوزك ایتوب یورترگه تیوشدر.

محمد فاتح.

[illegible] ۱۵ ریال

ناشری: «کریموف، حسینوف»
نڭ مطبوعات شرکاسی.

بهاسی 12 تین.